

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 383/08-58

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 7. augusta 2009 v senáte zloženom z predsedníčky Ludmily Gajdošíkovej a zo sudcov Jána Lubyho a Ladislava Orosza v konaní o sťažnosti Š. Š., B., zastúpeného advokátom JUDr. M. B., B., ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 65/09 (pôvodne vedenom pod sp. zn. 6 Nc 521/00), za účasti Okresného súdu Bratislava III, takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Š. Š. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 65/09 p o r u š e n é b o l o .

2. Okresnému súdu Bratislava III p r i k a z u j e , aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 65/09 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. Š. Š. p r i z n á v a finančné zadost'učinenie v sume 4 000 € [slovom štyritisíc eur (120 504 Sk)], ktoré mu j e Okresný súd Bratislava III p o v i n n ý vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Kancelárii Ústavného súdu Slovenskej republiky u k l a d á uhradiť Š. Š. trovy konania v sume 438,57 € [slovom štyristotridsaťosem eur a päťdesiatsedem centov (13 212,36 Sk)] na účet jeho právneho zástupcu JUDr. M. B., B., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

5. Okresný súd Bratislava III j e p o v i n n ý uhradiť štátu trovy konania v sume 438,57 € [slovom štyristotridsaťosem eur a päťdesiatsedem centov (13 212,36 Sk)] na účet Kancelárie Ústavného súdu Slovenskej republiky č. 7000060515/8180 vedený v Štátnej pokladnici do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

6. Vo zvyšnej časti s'ťažnosti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. IV. ÚS 383/08 z 19. februára 2009 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie s'ťažnosť Š. Š. (ďalej len „s'ťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv

a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy postupom Okresného súdu Bratislava III (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 Nc 521/00 (neskôr v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 65/09) (ďalej aj „namietané konanie“).

Zo sťažnosti a z jej doplnenia vyplýva, že sťažovateľ v zastúpení pôvodnej navrhovateľky podal okresnému súdu návrh na určenie neplatnosti dohody o prevode práv a povinností k bytu.

Sťažovateľ uviedol, že ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu nebola vec právoplatne skončená.

Okrem toho, že sa sťažovateľ domáhal, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 1 ods. 1, čl. 2 ods. 2 a čl. 152 ods. 4 ústavy, zároveň požadoval aj uložiť príkazom okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov. Napokon žiadal aj priznanie finančného zadosťučinenia v sume 50 000 € (1 506 300 Sk) a náhradu trov právneho zastúpenia.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr. 3177/09 doručeným ústavnému súdu 22. júna 2009, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„V prílohe Vám zasielam písomné vyjadrenie zákonnej sudkyne s ktorým sa v plnom rozsahu stotožňujem.“

V pripojenom vyjadrení zákonná sudkyňa okrem iného uviedla:

«V právnej veci, vedenej na tunajšom súde pôvodne pod č. k. 6 Nc 521/00, t. č. pod č. k. 7 C 65/2009, účastníkov: Š. Š. c/a T. J. a spol., o určenie neplatnosti právnych úkonov, v súvislosti s podaním sťažnosti Š. Š. podávam nasledovné vyjadrenie...

09. 10. 2000 - podaný neúplný návrh, zaradený do oddelenia Nc pôvodnej navrhovateľky A. U. v zastúpení sťažovateľa ako „opatrovateľa“ navrhovateľky proti T. J., ktorým žiadala navrhovateľka „zrušiť užívanie bytu“ a „previesť byt späť na seba“.

1. úkon súdu - 18. 01. 2001 (exp. 07. 02. 2001) - výzva na odstránenie väd podania, doplnenie dokladov vrátane dokladu o výkone opatrovateľskej služby sťažovateľom, resp. doloženie plnej moci a iné (prevzaté 17. 02. 2001),

- 27. 02. 2001 odpoveď a doloženie neúplnej plnej moci zo strany sťažovateľa.

2. úkon súdu 19. 03. 2001 - predvolanie sťažovateľa na informatívny výsluch.

3. úkon súdu 09. 04. 2001 - informatívny výsluch – menovaný poučený o nutnosti doložiť riadnu plnú moc, tento oznámil súdu, že podal návrh na pozbavenie spôsobilosti navrhovateľky dňa 04. 04. 2001, ďalej bol poučený o nutnosti zosúladiť okruh účastníkov na strane odporcu, ďalej o nutnosti doložiť doklady o vlastníckom, resp. nájomnom vzťahu otca odporcu a odporcu, dohodu o prevode členských práv a iné, všetko do 10 dní, v ktorej lehote malo dôjsť i k odstráneniu väd žalobného petitu,

- 23. 04. 2001 - podanie sťažovateľa, ktorým nedoplnil plnú moc na zastupovanie navrhovateľky, ani doklad, že je jej opatrovateľom, oznámil súdu len, že sa dal zastupovať JUDr. M., ktorú plnú moc takisto nedoložil.

4. úkon súdu 21. 05. 2002 - zisťovanie súdu, či sa vedie súdne konanie o pozbavenie spôsobilosti navrhovateľky na právne úkony, opätovná výzva sťažovateľovi na doloženie plnej moci, všetko v lehote 3 dni pod následkom zastavenia konania (exp. 19. 06. 2002, neprevzaté sťažovateľom, súdna zásielka vrátená súdu 16. 07. 2002),

- 09. 12. 2002 - podanie právneho zástupcu sťažovateľa JUDr. M. na zmenu návrhu a návrh na vstup ďalšieho účastníka do konania,

- doloženie plnej moci od sťažovateľa zo dňa 06. 12. 2002 pre JUDr. M.,

- informácia pre súd, že rozsudkom OS Bratislava III č. k. 25 Nc 1104/01 z 23. 04. 2002 (právoplatným 22. 05. 2002) došlo k pozbaveniu svojprávnosti navrhovateľky a k ustanoveniu Š. Š. za jej opatrovníka (č. k. 38 P 52/02 z 03. 02. 2002, právoplatné 09. 07. 2002, sľub opatrovníka zložený 14. 08. 2002, kedy prevzal Listinu o ustanovení za opatrovníka),

sťažovateľ teda až dňa 06. 12. 2002 splnomocnil ako opatrovník za navrhovateľku advokáta Dr. M., ktorý podaním z 09. 12. 2002 doplnil doklady zhorauvedené a domáhal sa zmeny žalobného petitu na

a) určenie neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností zo 14. 12. 1994 medzi navrhovateľkou a otcom odporcu,

b) určenie neplatnosti dohody o prevode členských práv a povinností medzi odporcom a jeho otcom Š. J. (absencia bližšej špecifikácie),

c) neplatnosť zmluvy o odkúpení bytu, uzavretej medzi Bytovým družstvom... a odporcom 2 – T. J. (absencia bližšej špecifikácie).

5. úkon súdu - 01. 07. 2003 - výzva právnemu zástupcovi sťažovateľa na odstránenie väd žalobných petitov v lehote 5 dní pod následkom zastavenia konania (exp. 08. 07. 2003, prevzaté 10. 07. 2003),

- 14. 07. 2003 - odpoveď sťažovateľa, že nie je možné vady petitov odstrániť.

Spis od 14. 03. 2003 do 02. 01. 2004 u podpredsedu Okresného súdu JUDr. K. v súvislosti so sťažnosťou pána Š. (viď úradný záznam kancelárie).

- 22. 12. 2003 - návrh sťažovateľa na predbežné opatrenie.

6. úkon súdu - 02. 01. 2004 - žiadosť sudcu o predloženie dedičského spisu a zisťovanie okruhu dedičov po navrhovateľke, zomrelej 07. 11. 2003, výzva na zaplatenie súdneho poplatku za návrh na predbežné opatrenie, následne informácia z dedičskej kancelárie, že dedičské rozhodnutie v tom čase ešte nebolo právoplatné,

7. úkon súdu - 07. 01. 2004 - prípis notárke za účelom zisťovania okruhu dedičov po nebohej navrhovateľke,

- 13. 01. 2004 - zaplatený súdny poplatok za návrh na predbežné opatrenie, vrátane ďalších podaní sťažovateľa,

- 15. 01. 2004 - zaslanie dokladov o prevode vlastníctva z Bytového družstva...,

- 21. 01. 2004 - doloženie plnej moci nového právneho zástupcu sťažovateľa z 08. 12. 2003 a to JUDr. Č.

Spis predložený sudcovi z lehôt dňa 19. 02. 2004.

8. úkon súdu - 20. 02. 2004 uznesenie o zamietnutí návrhu na vydanie predbežného opatrenia (exp. 06. 03. 2004).

Dedičské konanie po nebohej navrhovateľke A. U. prebiehalo od 07. 11. 2003 do 22. 11. 2004, kedy dedičské rozhodnutie nadobudlo právoplatnosť a výlučným dedičom sa stal Š. Š. (vydané 23. 04. 2004).

- odvolanie sťažovateľa zo dňa 24. 03. 2004 voči uzneseniu o zamietnutí predbežného opatrenia.

9. úkon súdu - 30. 04. 2004 - pokyny sudcu v súvislosti s podaným odvolaním (exp. 15. 07. 2004),

- 12. 07. 2004 - doplnenie odvolania sťažovateľom,

- 26. 07. 2004 - zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

10. úkon súdu - 12. 10. 2004 - predkladacia správa pre Krajský súd (došlo na KS 14. 10. 2004),

- 26. 10. 2004 ďalšie podania sťažovateľa v rámci odvolania a to rozšírenie návrhu o ďalší určovací petit - neplatnosť ďalšej zmluvy, ostatné žalobné petity doposiaľ nedoplnené.

Spis od 15. 07. 2004 do 20. 09. 2004 u podpredsedu súdu z dôvodu sťažnosti pána Š., spis od 14. 10. 2004 do 31. 03. 2005 na Krajskom súde z dôvodu odvolania sťažovateľa,

- 31. 03. 2005 - vrátený spis z Krajského súdu, uznesenie súdu I. stupňa potvrdené.

11. úkon súdu - 13. 05. 2005 - pokyn sudcu na doručenie uznesenia KS.

16. 06. 2005 vrátená zásielka od odporcu, 09. 06. 2005 odpoveď v súvislosti s novou adresou odporcu 17. 06. 2005 opätovne doručovaná na novú adresu (prevzaté 24. 06. 2005), zisťovanie adresy odporcu T. J.,

- 22. 11. 2005 - doloženie právoplatného osvedčenia o dedičstve zo strany sťažovateľa.

Spis od 30. 09. 2005 do 28. 09. 2006 na Krajskom súde ako pripojený k spisu tunajšieho súdu 7 C 222/04 tých istých účastníkov (viď lustrum spisu a úradný záznam), teda 1 rok.

12. úkon súdu - 17. 10. 2006 - opätovná výzva na odstránenie väd všetkých návrhov v lehote 5 dní (vo výzve opätovne sudca poukázal podrobne na všetky vady návrhu: nezosúladenie účastníkov konania pri 3. žalobnom petite, neúplnosť a absencia špecifikácie v 4. petite medzi navrhovateľom a účastníkmi kúpnej zmluvy, absencia špecifikácie

nehnuteľnosti pri 1. a 2. petite) a iné - exp. 18. 10. 2006, prevzaté zástupcom sťažovateľa 02. 11. 2006, doručka vrátená súdu 07. 11. 2006.

13. úkon súdu - 17. 10. 2006 - vyjadrenie sudcu k sťažnosti (č. Spr. 2248/06 na č. l. 246-247) - pripájam.

Spis u predsedu súdu od 18. 10. 2006 do 30. 10. 2006.

- 15. 11. 2006 - telefonická žiadosť novej právnej zástupkyňi sťažovateľa o predloženie lehoty na odstránenie väd návrhov zo zdravotných dôvodov cca o 1 týždeň,

- 01. 12. 2006 - doplnenie návrhu právnou zástupkyňou a upresnenie žalobných návrhov.

Sudca teda konštatuje, že od podania návrhu, t. j. od októbra 2000 do 01. 12. 2006 nedošlo k odstráneniu väd pôvodného návrhu, len k návrhom (takisto neúplným) na rozšírenie pôvodného návrhu, ďalej k návrhu na vstup ďalšieho účastníka do konania, neskôr ďalších dvoch, k návrhu na vydanie predbežného opatrenia, k odvolaniu voči vydanému uzneseniu o zamietnutí predbežného opatrenia, k samotnému dedičskému konaniu po nebohej navrhovateľke A. U.

14. úkon súdu - 25. 07. 2007 - uznesenie o vstupe troch ďalších účastníkov konania na strane odporcu a pripustenie rozšírenia pôvodného návrhu,

- exp. 13. 09. 2007, sťažovateľ neprevzal - odsťahovaný, zásielka vrátená súdu 24. 09. 2007, opätovne zasielaná 04. 11. 2007 na novú adresu,

- 10. 10. 2007 - odvolanie T. J. voči uzneseniu.

15. úkon súdu - 01. 12. 2007 - pokyny v súvislosti s odvolaním, zásielka nedoručená Š. J. - odsťahovaný - zásielka vrátená súdu 21. 01. 2008, T. J. prevzal až 21. 02. 2008.

16. úkon súdu - 08. 02. 2008 - pokyn na opätovné doručovanie (exp. 15. 02. 2008) následne reklamácia na pošte v súvislosti s doručovaním T. J.,

- 22. 02. 2008 - oznámená nová adresa Š. J.

17. úkon súdu - 19. 03. 2008 - predkladacia správa pre KS (exp. 16. 05. 2008, prevzaté KS 27. 05. 2008).

Spis od 27. 05. 2008 do 04. 08. 2008 na Krajskom súde z dôvodu odvolania,

- 04. 08. 2008 - spis vrátený z KS ako predčasne predložený (nedoručenie súdnej zásielky jednému z odporcov),

- 08. 08. 2008 - žiadosť Ústavného súdu SR o zaslanie spisu,

- 28. 10. 2008 - spis vrátený z Ústavného súdu.

Spis od 18. 08. 2008 do 28. 08. 2008 na Ústavnom súde.

18. úkon súdu - 31. 10. 2008 - pokyn na doposlanie súdnej zásielky odporcovi 2 na novú adresu (exp. 04. 11. 2008, prevzaté 18. 11. 2008).

19. úkon súdu - 11. 11. 2008 - pokyn na správoplatnenie uznesenia po vrátení doručanky a vyhotovenie predkladacej správy pre KS, zaslanie vzoru 4a na zaplatenie súdneho poplatku za 4 žalobné petity v lehote 5 dní pod následkom zastavenia konania (exp. 16. 12. 2008 a 19. 12. 2008).

Spis na Krajskom súde od 23. 12. 2008 do 09. 04. 2009 (odmietnutie odvolania),

- 08. 01. 2009 - v rámci odvolacieho konania žiadosť navrhovateľa o oslobodenie od súdnych poplatkov.

20. úkon súdu - 16. 04. 2009 - pokyn na zaslanie uznesenia Krajského súdu účastníkom konania, následne správoplatnenie, zaslanie vzoru č. 6 sťažovateľovi za účelom rozhodnutia o jeho žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov (v lehote 5 dní), pokyn na prevedenie spisu z „Nc“ oddelenia do „C“ oddelenia,

- 04. 05. 2009 - odpoveď sťažovateľa (zaslanie vyplneného tlačiva a ďalších dokladov),

- 11. 05. 2009 - reklamácia chýbajúcich doručení, opätovná žiadosť o prevedenie spisu do „C“ oddelenia,

- 13. 05. 2009 - vrátená zásielka z pošty v súvislosti s doručovaním uznesenia KS odporcovi 1 (náhradné doručenie),

- 22. 05. 2009 - spis predložený sudcovi na vyjadrenie k ústavnej sťažnosti počas čerpania jeho dovolenky,

- 21. 05. 2009 - vrátená súdna zásielka od posledného z odporcov (náhradné doručenie uznesenia Krajského súdu),

21. úkon súdu - 25. 05. 2009 - pokyn na správoplatnenie uznesenia v náväznosti na uznesenie Krajského súdu, stanovený termín konania na 17. 06. 2009 a s tým súvisiace pokyny.

Vzhľadom na všetko zhora - uvedené, ako aj skutočnosť, že už v čase podania návrhu ani v následnom období sťažovateľ dlhodobo nepreukázal plnú moc na zastupovanie t. č. už alebohej navrhovateľky, vystupoval ako jej opatrovník, ktorý sa následne dal zastupovať,

pričom evidentne opatrovníkom sa stal až na základe rozhodnutia tunajšieho súdu zo dňa 03. 07. 2002, právoplatného 09. 07. 2002, sľub zložil až 14. 08. 2002, ďalej s poukazom na skutočnosť, že pôvodná navrhovateľka bola pozbavená svojprávnosti rozhodnutím zo dňa 23. 04. 2002, právoplatným 22. 05. 2002, ustanovený opatrovník pán Š. splnomocnil na konanie advokáta dňa 06. 12. 2002, do ktorého času neboli odstránené vady pôvodného návrhu, tieto neboli odstránené ani týmto advokátom, dokonca ani ďalšou právnou zástupkyňou JUDr. Č., k samotnému odstráneniu vád došlo až podaním došlým na súd 01. 12. 2006, ďalej s poukazom na vstup ďalších účastníkov do konania, návrh na predbežné opatrenie, odvolanie voči nemu, kolobeh spisu medzi tunajším súdom a Krajským súdom, pripojenie živého spisu k spisu tých istých účastníkov za účelom jeho nahliadnutia Krajským súdom (1 rok), samotné dedičské konanie po nebohej navrhovateľke prebiehajúce v čase od 07. 11. 2003 do 22. 11. 2004 - kedy nadobudlo právoplatnosť dedičské rozhodnutie, v neposlednom rade i s poukazom na problémy so samotným doručovaním súdnych zásielok účastníkom konania, v čoho dôsledku uznesenie tunajšieho súdu o rozšírení pôvodného návrhu a o vstupe ďalších troch účastníkov do konania na strane odporcu nadobudlo právoplatnosť až dňa 04. 12. 2008 v náväznosti na uznesenie Krajského súdu zo dňa 10. 03. 2009, právoplatného 21. 05. 2009 súd má za to, že na strane zákonného sudcu nedošlo k prieťahom v konaní, práve naopak, ak bol spis k dispozícii na tunajšom súde, vykonávali sa všetky potrebné úkony, navyše súd poukazuje i na 4 žalobné petity vo veci určenia neplatnosti právnych úkonov. V danej veci bol určený termín pojednávania na 17. 06. 2009.»

Okrem tohto vyjadrenia zákonná sudkyňa k veci ešte ďalej uviedla:

„Poukazujem na množstvo vecí v oddelení, stáž na Krajskom súde - 5 mesiacov počas plného nápadu na Okresnom súde a iné - (PN, dovolenky, množstvo rozhodnutých vecí).“

K vyjadreniu okresného súdu sťažovateľ zaujal stanovisko podaním doručeným ústavnému súdu 6. júla 2009 faxom a následne predložením originálu vyjadrenia doručeného ústavnému súdu 9. júla 2009, v ktorom sa okrem iného uvádza:

«Návrh na začatie konania v predmetnej právnej veci bol Okresnému súdu Bratislava III podaný dňa 9. októbra 2000. Podľa názoru súdu bol návrh neúplný, pričom k odstráneniu väd návrhu podľa vyjadrenia súdu došlo „a podaním došlým na súd 01. 12. 2006.“. Napriek uvedenému konštatovaniu súdu sa preradenie predmetnej právnej veci z registra „Nc“ do registra „C“ uskutočnilo až v roku 2009 a prvé pojednávanie vo veci samej bolo súdom vytýčené na 17. júna 2009. Medzi podaním návrhu vo veci samej a termínom prvého pojednávania vo veci samej uplynulo takmer 9 rokov.

Podľa § 43 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku sudca alebo poverený zamestnanec súdu uznesením vyzve účastníka, aby nesprávne, neúplné alebo nezrozumiteľné podanie doplnil alebo opravil v lehote, ktorú určí, ktorá nemôže byť kratšia ako desať dní. V uznesení uvedie, ako treba opravu alebo doplnenie vykonať.

Podľa § 43 ods. 2 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku, ak účastník v lehote podľa odseku 1 podanie neopraví alebo nedoplní a pre uvedený nedostatok nemožno v konaní pokračovať, súd odmietne podanie, ktoré by mohlo byť podľa svojho obsahu návrhom na začatie konania.

Ústavný súd Slovenskej republiky v náleze sp. zn. IV. ÚS 1/02 už uviedol, že výklad a používanie § 43 ods. 1 a 2 Občianskeho súdneho poriadku musí v celom rozsahu rešpektovať základné právo účastníkov na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Všeobecný súd musí vykladať a používať citované ustanovenie Občianskeho súdneho poriadku v súlade s účelom základného práva na súdnu ochranu. Interpretáciou a používaním tohto ustanovenia nemožno obmedziť základné právo na súdnu ochranu bez zákonného podkladu. Všeobecný súd musí súčasne vychádzať z toho, že súdy majú poskytovať v občianskom súdnom konaní materiálnu ochranu zákonnosti tak, aby bola zabezpečená spravodlivá ochrana práv a oprávnených záujmov účastníkov (§ 1 Občianskeho súdneho poriadku). Prílišný formalizmus pri posudzovaní úkonov účastníkov občianskeho súdneho konania a nadmerný tlak na dopĺňanie takých náležitostí do procesných úkonov účastníkov, ktoré nemajú oporu v zákone, a idú nad rámec zákona alebo nemajú základný význam pre ochranu zákonnosti, nie sú v súlade s ústavnými princípmi spravodlivého procesu. Sám Občiansky súdny poriadok to vyjadruje tak, že umožňuje zastaviť konanie podľa § 43 ods. 2 len vtedy, ak v konaní nemožno pre nedostatky žaloby pokračovať. Pokračovať v konaní chápeme v tomto zmysle možnosť súdu konať

a rozhodovať bez zásadnejších prekážok, ktorými sú neodstrániteľné alebo neodstránené nedostatky žalôb. Musí ísť o prekážky pre akýkoľvek ďalší postup všeobecného súdu, napríklad zo žaloby nie je zistiteľný návrh na rozhodnutie vo veci samej (petit)...

Ak mal súd za to, že podanie navrhovateľa má také vady, pre ktoré nemožno v konaní pokračovať, mal podanie podľa § 43 ods. 2 prvá veta Občianskeho súdneho poriadku odmietnuť a konanie zastaviť. Keďže tak neurobil, vady návrhu zrejme nemali taký charakter, pre ktorý by nebolo možné v konaní pokračovať.

Súd vo svojom stanovisku uvádza, že súdny spis sa v čase od 14. marca 2003 do 2. januára 2004, t. j. v období trvajúcim takmer 10 mesiacov, nachádzal z dôvodu sťažnosti sťažovateľa u podpredsedu okresného súdu JUDr. K., Táto skutočnosť však nie je ospravedlňiteľným dôvodom zbytočných prietahov v súdnom konaní. Vybavovanie sťažnosti sťažovateľa Okresným súdom Bratislava III v časovom rozsahu takmer 10 mesiacov nemožno v žiadnom prípade považovať za primerané a postup súdu za efektívny. V dôsledku nesprávneho a nezákonného postupu súdu pri vybavovaní sťažnosti sťažovateľa na zbytočné prietahy v súdnom konaní došlo k ďalším prietahom v súdnom konaní a k prehĺbeniu právnej neistoty sťažovateľa...

Zo stanoviska Okresného súdu Bratislava III môže zdanlivo vyplývať, že súd je v konaní aktívny a od podania návrhu v októbri 2000 do mája 2009 urobil množstvo úkonov (podľa stanoviska súd za uvedené obdobie takmer 9 rokov urobil 21 úkonov). Z obsahu úkonov súdu je však zrejmé, že väčšina z nich bola neefektívna, pretože neviedla k odstráneniu stavu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovateľ v dôsledku zbytočných prietahov v súdnom konaní nachádza.

Z vyššie uvedeného skutkového a právneho stavu veci vyplýva, že Okresný súd Bratislava III v konaní vo veci vedenej pod sp. zn. 7 C 65/2009 (predtým 6 Nc 521/2000) postupoval v rozpore s viacerými ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku (najmä § 6 a § 100 ods. 1 OSP) a Ústavy Slovenskej republiky (najmä článok 1 ods. 1, článok 2 ods. 2 a článok 152 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky), čím zároveň porušil základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov zaručené v článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prerokovanie veci v primeranej lehote zaručené v článku 6 ods. 1 Európskeho dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.»

Obsah súvisiaceho spisu okresného súdu potvrdzuje úkony uvedené v jeho vyjadrení z 15. júna 2009.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Ústavný súd na okresnom súde zistil, že pojednávanie nariadené na 17. jún 2009 sa z dôvodu nedostatkov v doručovaní predvolaní účastníkom konania neuskutočnilo a bolo odročené na 9. september 2009.

II.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou okrem iného domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Sťažovateľ zároveň namietal aj porušenie čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (čo platí, aj pokiaľ ide o čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza

osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník konania obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vyplýva z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 prvej vety OSP, podľa ktorej len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 druhej vety OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu alebo samosudca spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria sa považuje aj povaha prerokovanej veci.

1. Pokiaľ ide o kritérium právnej zložitosti veci, ústavný súd konštatuje, že rozhodovanie v konaniach, v ktorých má súd určiť, či právny úkon je, alebo nie je platný, tvorí bežnú súčasť agendy všeobecných súdov a v zásade ich nemožno hodnotiť po stránke právnej ako zložité. Čo sa týka skutkovej zložitosti, ústavný súd konštatuje, že v okolnostiach danej veci ju možno do určitej miery pripustiť (napr. v dôsledku vstupu ďalších účastníkov do konania), avšak na druhej strane vyslovuje názor, že ňou nemožno ospravedlniť stav konania, v ktorom sa nachádzalo ku dňu podania sťažnosti ústavnému súdu.

2. Správanie sťažovateľa ako účastníka súdneho konania je druhým kritériom pri rozhodovaní, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu v sťažnosti označených práv.

Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení poukazuje okrem iného na to, že priebeh konania negatívne ovplyvnil sťažovateľ v súvislosti s požiadavkou rozšírenia pôvodného návrhu a taktiež aj návrhom na vstup ďalších účastníkov do konania, ústavný súd tento názor okresného súdu síce akceptuje, avšak zároveň poukazuje na svoju štandardnú judikatúru (napr. m. m. I. ÚS 191/04, IV. ÚS 187/07), podľa ktorej využitie možností daných sťažovateľovi (ako účastníkovi konania) procesnými predpismi (napr. zmeny žaloby) na uplatňovanie a presadzovanie svojho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, nemožno ho však kvalifikovať ako postup, dôsledkom ktorého sú zbytočné priet'ahy, ktoré by bolo možné pripísať na jeho ťarchu. V súvislosti s uplatnením návrhu sťažovateľa na vydanie predbežného opatrenia ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už uviedol, že rozhodovanie o predbežnom opatrení nie je zákonnou prekážkou v konaní súdu o samotnej veci (napr. m. m. II. ÚS 66/02), a v inom svojom rozhodnutí vyslovil názor, že ak bol v okolnostiach prípadu okresný súd po podaní návrhu na vydanie predbežného opatrenia nečinný vo veci samej, nemožno takýto priebeh konania považovať za efektívny postup pri odstraňovaní právnej neistoty sťažovateľa (napr. IV. ÚS 233/04).

3. Napokon ústavný súd z hľadiska skúmania, či v napadnutom konaní došlo k zbytočným prieťahom, hodnotil samotný postup okresného súdu.

V priebehu napadnutého konania ústavný súd zistil najmä tieto obdobia nečinnosti okresného súdu:

- od 9. apríla 2001 (informatívny výsluch) do 21. mája 2002 (zisťovanie okresného súdu, či sa vedie iné súvisiace konanie), t. j. viac ako 13 mesiacov,

- od 21. mája 2002 do 1. júla 2003 (výzva okresného súdu právnomu zástupcovi sťažovateľa), t. j. 13 mesiacov.

Ďalšie krátkodobejšie obdobia nečinnosti sa v postupe okresného súdu vyskytli v obdobiach:

- od 1. júla 2003 do 2. januára 2004 (žiadosť okresného súdu o predloženie dedičského spisu), t. j. 6 mesiacov,

- od 17. októbra 2006 (opätovná výzva na odstránenie nedostatkov sťažovateľovi) do 25. júla 2007 (uznesenie okresného súdu o povolení vstupu účastníkov do konania), t. j. 9 mesiacov.

V tejto súvislosti ústavný súd už vo svojej predchádzajúcej judikatúre uviedol, že závažnosť doby nečinnosti súdu sa zvyšuje, keď po nej nasledujú jednoduché úkony, ktoré si nevyžadujú dlhodobé štúdium alebo inú prípravu (napr. III. ÚS 101/01, IV. ÚS 43/06).

Na základe uvedeného ústavný súd konštatuje, že v doterajšom priebehu konania bol okresný súd bez relevantnej zákonnej prekážky nečinný v súhrne v rozsahu viac ako tri roky.

Okrem nečinnosti okresný súd postupoval v konaní aj nesústredene a neefektívne, keď krajský súd 4. augusta 2008 vrátil okresnému súdu spis ako predčasne predložený z dôvodu nedoručenia zásielky jednému z odporcov. Okresný súd následne predložil spis krajskému súdu až po opätovnom doručovaní zásielky odporcovi. Pokiaľ okresný súd vo svojom vyjadrení poukazuje na to, že musel odstraňovať nedostatky v sťažovateľových

návrhoch, ústavný súd zastáva názor, že uvedená skutočnosť bola z pohľadu hodnotenia prietáhov v napadnutom konaní bez podstatnejšieho významu.

Podľa názoru ústavného súdu ospravedlnením nečinnosti v konaní, na ktorú poukazuje okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, nemôže byť ani skutočnosť, že súdny spis bol zákonnou sudkyňou predložený v súvislosti s podanou sťažnosťou na prietahy v konaní podpredsedovi okresného súdu, u ktorého sa nachádzal niekoľko mesiacov. Ústavný súd konštatuje, že uvedenú skutočnosť, pokiaľ ide o prietahy v konaní, je potrebné nepochybné pripísať na ťarchu okresného súdu.

Ústavný súd v zhode s konštatovaním sťažovateľa zistil, že okresný súd prvý termín pojednávania vo veci nariadil na 17. jún 2009, teda až po takmer 9 rokoch od začatia napadnutého konania, čo nie je z pohľadu tempa a efektívnosti konania, ktoré by malo smerovať k čo najrýchlejšiemu odstráneniu právnej neistoty, z ústavného hľadiska akceptovateľné.

V súvislosti s hodnotením samotnej doterajšej dĺžky konania ústavný súd vo svojej predchádzajúcej judikatúre už vyslovil, že z ústavnoprávneho hľadiska je neprijateľné, aby právna neistota v konaní pred všeobecným súdom nebola odstránená ani po takmer 9 rokoch od jeho začatia (napr. m. m. IV. ÚS 260/04, IV. ÚS 127/08).

Argumentáciu okresného súdu uvedenú vo vyjadrení zákonného sudcu k sťažnosti (množstvo vecí v oddelení, 5-mesačná sťaž na krajskom súde počas plného nápadu na okresný súd a iné – PN, dovolenky, množstvo rozhodnutých vecí) ústavný súd s poukazom na svoju predchádzajúcu judikatúru nemohol akceptovať. Vo svojej judikatúre uviedol, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť konanie, ako aj skutočnosť, že Slovenská republika nevie alebo nemôže v čase konania zabezpečiť primeraný počet sudcov alebo ďalších pracovníkov na súde, ktorý oprávnený subjekt požiadal o odstránenie svojej právnej neistoty, nemôžu byť dôvodom na zmarenie uplatnenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a v konečnom dôsledku nezabavujú štát zodpovednosti za pomalé konanie spôsobujúce zbytočné prietahy v súdnom

konaní. Ústavný súd poznamenáva, že nemožno v žiadnom prípade prenášať technicko-organizačné problémy štátnych orgánov na účastníkov konania, čo platí o to viac, ak to môže mať za následok porušenie ich základných práv alebo slobôd (II. ÚS 311/06).

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 C 65/09 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Pokiaľ s'ťažovateľ namietal porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 v spojení s čl. 1 ods. 1 a čl. 2 ods. 2 ústavy, ústavný súd odvolávajúc sa na svoju doterajšiu judikatúru (napr. IV. ÚS 119/07) k tomu uvádza, že tieto články ústavy majú charakter ústavných princípov, ktoré sú povinné rešpektovať všetky orgány verejnej moci pri výklade a uplatňovaní ústavy. Tieto články ústavy sú vždy implicitnou súčasťou rozhodovania ústavného súdu, t. j. aj jeho rozhodovania o porušovaní základných práv a slobôd garantovaných ústavou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a preto ústavný súd nepovažoval za potrebné vysloviť porušenie týchto článkov ústavy vo výrokovej časti tohto nálezu. To isté v zásade platí o čl. 152 ods. 4 ústavy, ktorý má charakter generálneho interpretačného princípu, vždy uplatňovaného ústavným súdom vo svojej rozhodovacej činnosti. Vzhľadom na to v tejto časti s'ťažnosti nevyhovet.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadostučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa sťažovateľ domáha primeraného finančného zadostučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadostučinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ žiadal aj o priznanie primeraného finančného zadostučinenia v sume 50 000 € (1 506 300 Sk) z dôvodov uvedených vo svojej sťažnosti. Právny zástupca sťažovateľa v doplnení sťažnosti poukázal najmä na to, že *„Vzhľadom na vysoký vek a vážny zdravotný stav sťažovateľa je sťažovateľ z dôvodu dlhodobej nečinnosti Okresného súdu Bratislava III v predmetnej veci vystavený reálnemu riziku, že sa odstránenia stavu právnej neistoty právoplatným rozhodnutím súdu nemusí dožiť, čo psychickú traumú sťažovateľa z odmietnutia spravodlivosti ešte stupňuje a zhoršuje jeho podlomený zdravotný stav“*.

Cieľom finančného zadostučinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04). Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy priznanie finančného zadostučinenia. Pri určení finančného zadostučinenia ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadostučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na doterajšiu dĺžku konania okresného súdu vedeného pod sp. zn. 7 C 65/09 a berúc do úvahy konkrétne okolnosti daného prípadu, ako aj skutočnosť, že

konanie vo veci nebolo do rozhodnutia ústavného súdu právoplatne skončené, ústavný súd považoval priznanie sumy 4 000 € (120 504 Sk) za primerané finančné zadost'učinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku jeho právneho zastúpenia v konaní vedenom ústavným súdom advokátom JUDr. M. B. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2008, ktorá bola 695,41 € (20 949,92 Sk).

Úhradu priznal za tri úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia, podanie s'ťažnosti a stanovisko k vyjadreniu okresného súdu) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2 a § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“), a to každý úkon po 115,90 € (3 491,60 Sk), t. j. za tri úkony 347,70 € (10 474,81 Sk), čo spolu s režijným paušálom 3 x 6,95 € (209,38 Sk) (§ 16 ods. 3 vyhlášky) predstavuje sumu 368,55 € (11 102,94 Sk). Keďže advokát je platcom dane z pridanej hodnoty (ďalej len „DPH“), uvedená suma bola zvýšená o DPH vo výške 19 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa § 27 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov. Trovy právneho zastúpenia vrátane započítania DPH a režijného paušálu boli priznané v celkovej sume 438,57 € (13 212,36 Sk).

Priznanú úhradu trov konania je okresný súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu s'ťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 7. augusta 2009